

A fegyelmi nevelőmunkában állított követelmények a megvalósulás útján

Dr. Sándor György ezredes, a hadtudományok kandidátusa

A Magyar Néphadsereg Hadtápfőnöksége a hadtápszolgálat elé állított feladatok maradéktalan teljesítése érdekében körültekintően vizsgálja azokat a folyamatokat és körülményeket, amelyek érdemi módon befolyásolják az e területen dolgozók munkáját. Ilyen lényegi összetevőnek tekintjük állományunk erkölcsi, politikai állapotát, fegyelmi helyzetét, amelynek napjainkra kialakult színvonala elért eredményeink nélkülözhetetlen forrása. Pártunk XII. kongresszusára készülve ezekben a hetekben elmélyült számvetések készülnek tevékenységünk minden fontosabb szektoráról, amelynek nemcsak elszámolási funkciója, hanem jóval inkább a nyert tapasztalatok hasznosításának lehetősége fontos tartalékok feltárását teszi elérhetővé. Pártbizottságunk áttekintette a Központ és Tábóri Hadtáp erkölcsi, fegyelmi helyzetét és megítélése, következtetéseci nagy segítségül szolgálnak további munkánkhoz. Írásomban ennek a nagy jelentőségű állásfoglalásnak egyik kérdéséről, fegyelmi helyzetünk, a fegyelem megszilárdítása érdekében kifejtett tevékenységünk néhány aktuális problémáját szeretném közreadni. Úgy hiszem, hogy bár a közvetlen tapasztalások a központi szervek és intézetek életéből fakadnak, egynémely tendenciája hasznosítható a hadtápszolgálat egészében is.

Személyi állományunk fegyelmi helyzetét alapvetően a kiegyensúlyozottság jellemzi.

Több tényező hatására – amelyekről a későbbiekben szó lesz – az elmúlt esztendő alatt valamennyi állománykategóriánál kézzelfogható fejlődés ment végbe. A néphadsereg egészére kiterjedő az élet- szolgálat és munkakörülmények fejlesztését dinamikusan elősegítő direktívikus célkitűzések megkívánták, de egyben ösztönözték is a szolgáltatások területén dolgozók körében a magasabb munkafegyelmet, a szervezettebb munkafolyamatokat, a körültekintőbb tervező-szervező munkát, egyszóval mindazt, ami az állomány munkáját – magatartását befolyásolják. Ezzel párhuzamosan a széleskörű és intenzív tudatformáló munka, a párt politikájának megértetése és elfogadtatása érdekében kifejtett tevékenység szintén alapvető forrása volt az állomány összekovácsoltságának, áldozatkész munkájának.

A fenti megállapítás bizonyításául számtalan tény lehetne felsorakoztatni, egynéhányat közülük az alábbiak szerint vesszük számba. Fegyelmi megítélésünk alapjául az állomány szolgálati, munkafegyelmét tekintjük. A hivatás, a kü-

lönböző munkakörök ellátásában tapasztalt felelősségérzet, a zavartalan és egyre növekvő szinten folyó ellátás folyamatos biztosítása fémjelezte a hadtáp dolgozók munkáját. A hadtápszolgáltatások bármelyikét is említjük, mindegyik fontos jellemzője, hogy magasabb szintű ellátást kellett biztosítanunk, bonyolultabb nehezebb körülmények között.

Az egészségügy területén dolgozók nagy erőfeszítések árán minőségi változást értek el az első orvosi ellátás javításában, a csapattagozatok fejlesztésében, Lépést tartottak a háborús felkészítés, a technikai fejlesztés, a korszerű gyógyítási módok elterjesztésében. Javult az intézeti ellátás színvonala és a meglévő gondok ellenére szilárdult az erkölcsi-etikai állapot is. Mindezeknek az eredményeknek értéke igazán akkor érzékelhető, ha figyelembe vesszük, hogy ezekben az esztendőekben erőteljes létszámfejlesztést kellett mindenekelőtt a csapattagozatban megoldani, az egészségügyi alkalmasság megváltozott rendszere következtében lényegesen megnőtt a betegállomány, vagy olyan egyedi probléma, mint például a budapesti Baleseti Kórház kiesésével rájuk háruló többletmunkák, hogy csak a legfontosabbakat említsük.

Az ételmezési szolgálatnak az V. ötéves terv kezdetére kialakított és első sorban is a jó adottságokkal rendelkező laktanyákban kifejlesztett magas szintű ellátást kellett általánossá, az egész néphadseregre kiterjedően megoldaniuk. Ezzel egyidejűleg továbbfejlesztették az étkeztetések rendjét, kultúráját, lényeges eredményeket értek el a háborús felkészítés biztosításának korszerűsítésében. Nem kell szakembernek lenni ahhoz, hogy fogalmat alkosson bárki azokról a nehézségekről, amelyek ezekben az esztendőekben az ételmezéshez szükséges nyersanyag beszerzését, vagy a felkészült, hozzáértő állomány biztosítását képezte.

Hasonlóan alakultak az eredmények és a gondok a ruházati ellátás tekintetében ezekben az években. Egy összetételében új és szélesebb választékból álló tisztai, tiszthelyettesi ellátmány, a legénység öltözetének minőségi fejlesztése képezte a legfontosabb feladatát a szolgálatnak. Mindez a textilipar rekonstrukciójának, a szakemberek hiányának, a textiltisztítás és mosatás korszerűsítésének, illetve az ezekkel együttjáró nehézségeknek a maga bonyolultságával érzékelteti az itt dolgozók erőfeszítéseit.

Az üzemanyag szolgálat a folyamatos ellátás mellett jelentős mértékben fejlesztette a felhasználásra kerülő anyagféleségeket, növelve annak hatékonyságát. Korszerűsítette az ellátás rendjét, fejlesztette a feldolgozó, kiszerező és karbantartó rendszerét. Lényeges lépéseket tett a háborús ellátás javítása érdekében. Komoly eredményeket értek el az üzemanyag gazdaságos, takarékos felhasználása tekintetében.

Bonyolult körülmények között dolgoztak és igen magas követelményeket teljesítettek a közlekedési szolgálatnál munkálkodók. A szállítások megszervezése és biztosítása, egyidejűleg ennek korszerűsítése eredményesen folyt. Lefektették a korszerű rakodás-gépesítés és szállítás alapjait, eredményes vizsgálatokat folytattak a konténeres szállítások elterjesztése érdekében. Tevékenységük nagyságrendjére elég emlékeztetni a „PAJZS-79” gyakorlatra, amelynek a közlekedés-biztosítása bizony komoly erőpróbája volt a szolgálatnak, amellyel azonban eredményesen megbirkóztak.

Az üdültetésben és gyermekintézeteknél dolgozók munkáját is az eredményesség, a feladatok magasszintű teljesítése jellemezte. Még a korábbi években a mennyiségi fejlesztés, az általunk most vizsgált időszakban a minőségi fejlesztés, a korszerű ellátás kérdésein munkálkodtak mindenekelőtt. Ebben a szolgáltatás-

ban szinte valamennyi szolgáltatásnál tapasztalt nehézségek érzékelhetőek voltak és a kisebb-nagyobb fennakadások ellenére az ellátás színvonalának továbbfejlesztését tudták biztosítani.

Az átszervezést követően nyugodtabb légkörben végezte munkáját a Tábori Hadtápfőnökség és a Kiképző Bázis. Bár nálunk és a Központhadtáp más csapatainál is az elért eredmények mellett még előfordultak szabálysértések, bűncselekmények, de a legutóbbi időkben ezek ellen is hatékonyan és eredményesen lépnek fel.

A munkafegyelem és a munkához való javuló viszony e futólagos áttekintés alapján is kézenfekvő. De az állomány erkölcsi-politikai állapotának nem kevésbé fontos mutatója a szocialista versenymozgalom is fokozatos emelkedést mutat. 1976-ban 1975-höz viszonyítva az egyéni benevezések 30⁰/₀-kal emelkedtek, a kollektív benevezések 40⁰/₀-kal. A teljesítések is hasonló arányban nőttek, 25⁰/₀-kal több élenjáró és kiváló katona, 42⁰/₀-kal több élenjáró és kiváló egység lett. Ez a folyamat 1977-ben is tovább tartott, és 1978-ban a Központhadtáp katona állományának 90–95⁰/₀-a nevez be évenként és mintegy 40–45⁰/₀-a eredményes teljesítés alapján valamilyen cím birtokosa lesz.

Lényeges dolog ment végbe a polgári dolgozók munkaverseny-mozgalmában is. Itt valójában a XI. pártkongresszus tiszteletére kibontakozott versenymozgalom tömegmértetűvé emelte területünkön is a polgáriak versengését. Különösen a szocialista brigádok és a hadtápfőnököknek a Szakszervezeti Tanáccsal kiadott új versenyutastása tovább tisztázta a területi sajátosságok megoldási formáit és minden bizonnyal a XII. pártkongresszus – a felszabadulás 35. évfordulója tiszteletére megindult verseny tovább szélesíti a dolgozók aktív részvételét feladataink megoldásában vállalt kezdeményező szerepüket.

Fegyelmi helyzetünk alakulásának másik fontos mutatója a törvényes rend biztosítása, szabályzatok követelményei mind teljesebb érvényesülése. A hadtápszolgálatban is – bár arányuk az elmúlt évek során az ismert intézkedések hatására csökkent – a magasfokú hivatástudat és következetes erkölcsi-fegyelmi helyzet kifejezői a hivatásos tisztek és tiszthelyettesek. Örvendetesnek tartjuk, hogy a Központhadtáp tisztai állományának jelentős hányadát kiemelkedő munkáért elismerésben részesítik, így évenként most már tudatosan a tisztikar 70–75⁰/₀-át dicsérték meg, részesítették különböző elismerési formákban.

Épp a pozitív tendenciák miatt szembetűnőbbek az olyan negatív jelenségek, mint a szocialista együttélési normák szabályainak megsértése, a követelmények egyszerűsítésére való törekvés, esetenként az önzés és az anyagi felfogás, a mind nagyobb számú felelőtlen közlekedési magatartás.

A tisztek által elkövetett fegyelemsértések aránya az elmúlt évek során csökkent és nem haladja meg az elviselhetőség határát: Még 1976-ban a tisztek 9,1⁰/₀-át kellett felelősségre vonni, 1978-ban már csak 5,4⁰/₀-át.

Kedvező fejlődés tapasztalható a tiszthelyettesek helyzetében is a normatívákhoz való viszony tekintetében. Elismerésben részesül évenként jelentős többségük, mintegy 65–70⁰/₀-uk.

Felelősségrevonásuk aránya is egy javuló helyzetre utal, hiszen csökkent és ezen a szinten stabilizálódott a felelősségrevontak aránya. Így: még 1976-ban a tiszthelyettesek 36⁰/₀-a, 1978-ban már csak 9⁰/₀-a lett megfenyítve.

A sorállomány fegyelmi helyzetének mutatóit számbavéve azt tapasztaljuk, hogy itt is évek óta kiegyensúlyozott helyzet, alapvetően kielégítő állapotok uralkodnak. Körükben a gondok forrása leggyakrabban nem a szolgálati feladatok,

hanem az otthoni problémák és legfőképp a szabad idő során előforduló lazaságok nyújtják. Többségük szabálysértések nélkül, elismerésre méltóan dolgozik, amit a dicséretes növekvő aránya is mutat, évenként mintegy 60–70%-át részesítik elismerésben jó munkájuk után a parancsnokok. A megdicsérték arányának emelkedését anélkül, hogy eltuloznánk, mindenképp úgy értékelhetjük, hogy egy folyamatos nevelő munka eredménye.

A normasértéseket elkövetők aránya is csökkent, és valószínű még itt is további erőfeszítésekkel néhány százalékos eredményt el fogunk érni, annak a realitásnak a szem előtt tartásával, hogy a sorozott fiatal állomány körében ilyen arányú felelősségrevonás még évenként ismétlődni fog. A javulást mutatja, hogy míg 1976-ban a sorkatonák 36%-át kellett felelősségre vonni, 1978-ban már csak 23,8%-át fenytették meg.

A polgári dolgozókra vonatkozó elismerések és normasértések csak az utóbbi évek során kerültek a figyelem középpontjába. Ennek oka nemcsak egyre növekvő arányuk, hanem az is, hogy mind nagyobb százalékuk tölt be felelős, sokan vezető beosztást, akik munkájának és magatartásuknak megítélése katonai érdeket fejez ki. Azt is hangsúlyozni szeretném, hogy jelenlegi nyilvántartási rendünk a Munka Törvénykönyvében szereplő elismerések és felelősségrevonó szankciókra épül, amelynek egyfajta módosulását a kinevezett állomány felé állított magasabb követelmények már magukkal hozták. Valójában egy olyan helyzettel kell öszintén szembenéznünk, amely lényeges a körükben folyó nevelő munka tekintetében épp úgy, mint a hadsereghez való kötődésük alakulásában.

A polgári dolgozókkal szemben, mint munkavállalókkal a munkahelyek, vállalatok, üzemek az állampolgári köteleességek teljesítését várják el. A hadseregbe belépővel szemben ugyanakkor több és magasabb a követelmény, amely, ha arra a munkakörre konkrétan nem is indokolt, de a szervezet jellege az ott dolgozók mindegyikével szemben közvetít. Ennek a vitathatatlanul magasabb követelménynek az ellensúlyozásához nem áll rendelkezésünkre sem magasabb bérkeret, sem egyéb szolgáltatás. Voltaképp a körükben folyó felvilágosító, nevelő munka valamint a dolgozók kötődése, amely nem utolsó sorban az előbbi eredménye, biztosítja, hogy munkájukat eredményesen látják el.

Összességében polgári állományunk odaadó és magas színvonalú hű kifejezője a számunkra adott elismerések, dicséretes aránya: közülük is évenként jelentős arányban, 75–85%-ban, részesülnek dicséretben, jutalomban, kitüntetésben.

A felelősségrevonatok aránya számszerűen lassú emelkedést mutat, ez azonban nem annyira a fegyelmezetlenségek számának növekedését, hanem a jelentési és nyilvántartási rendszer fejlődését mutatja. Még 1976-ban a polgári dolgozók 3%-át 1978-ban 5,7%-át kellett felelősségre vonni.

Fegyelmi állapotunk javulásának másik jelentős mutatója az elkövetett fegyelemsértések jellegén belül végbement változás. A katonai fegyelem helyzetének egyik legérzékenyebb mutatója a függelmi viszonyok állapota. A kiszabott fenytések közül legtöbbet épp e viszonyok szilárdítása érdekében foganatosították, és itt is azt tapasztalhatjuk, hogy egy elért állapot állandósul. A helyzet jobb érzékeltetése céljából itt az 1975-ös adatokat is feltüntetjük. Függelmi viszonyok megsértéséért a kiszabott fenytések: az összfenytések 1975-ben 33%-át, 1978-ban 26%-át képezték.

Ezen belül nem sikerül a parancs hanyag teljesítéséért és az előljáró félrevezetéséért kiszabott fenytések arányát csökkenteni, ezt csak a tiszteletlen magatar-

tás tekintetében tarthatjuk jónak, ahol is az 1976-os 9,1⁰/₀-ról 1976-ban 4,5⁰/₀-ra redukálódott a kiszabott fenyítések aránya.

Nem csökkent, ellenkezőleg nőtt az önkényes eltávozás és késés miatt kiszabott fenyítések aránya. 1977-ben ez az összfenyítések 17,8⁰/₀-át tették ki, 1978-ban már 21,7⁰/₀. Az állománynak az utóbbi évekre kialakult összetétele önmaga e fegyelemsértések előfordulásának lehetőségét növelte és nem szabad azt hinnünk, hogy ez a jövőben nem fog ismétlődni. De a növekedés megállítását reális feladatnak tekinthetjük.

A leittasodással összefüggő fegyelmi és szabálysértések helyzete is arányát tekintve állandósult, és itt is egy ugyan lassú, de emelkedő tendencia figyelhető meg, amely ellen még határozottabb fellépés indokolt.

A fegyelemsértéseknél tapasztalt tendenciák jellemzik a rendkívüli események alakulását is. Úgy ítéltető meg, hogy e körülmények és a nevelő munka eredményeként sikerült egy kedvező fordulatot elérni a RE csökkentésében, és a most kialakult szint állandósult. Évenként mintegy 80–85 RE előfordulása a korábbi gyakorisághoz képest e kedvezőbb kép mellett a megelőzés érdekében kifejtett tevékenység javulását is mutatja.

Nem kívánom tovább részletezni és számadatokkal fárasztani az olvasót, csupán néhány tendenciára szeretném felhívni a figyelmet, amely ezekben az években bontakozott ki.

A gazdálkodási követelmények előtérbe kerülésével nagyobb figyelmet fordítottunk az anyagi fegyelem és az ésszerű takarékoság megvalósítására. Törekvéseinket azonban az elkövetett vagyon elleni bűntettek alakulása nem igazolta kellően, és a néphadsereg egészére jellemző tendencia nálunk is fellelhető. Növekedett a gazdasági visszaélések száma és nem javult kielégítő módon az anyagi-technikai eszközök, személyi felszerelési tárgyak karbantartása, megóvása. A karbantartás elhanyagolásáért kiszabott fenyítések aránya is az 1977-es 3,5⁰/₀-ról 1978-ban 7,8⁰/₀-ra emelkedett. A növekedést azonban az is kiváltotta, hogy egyrészt alaposabb és szigorúbb lett az ellenőrzés, másrészt épp emiatt most kerültek felszínre korábbi visszaélések is.

A másik figyelmeztető tendencia a szabálysértéseken belül a közlekedési vétségek arányának növekedése. Még 1976-ban a szabálysértések 22,2⁰/₀, 1977-ben már 50⁰/₀ és 1978-ban már 70⁰/₀-a közlekedési vétségéből származik. Itt sem tagadhadjuk, hogy a kocsi számának növekedése önmagában emelte a veszély potenciális lehetőségét. Ezzel azonban nem magyarázhatjuk meg helyzetünket. Tudomásul kell vennünk, hogy még korábban az italozásnak gyakran nem voltak következményei, most, ha az illetőnek kocsija van, bizony súlyos katasztrófához vezet. Így például 1978-ban közúti baleset következtében 4 emberünk halt meg, és a 4 halálos baleset közül háromnál a baleset ittas vezetésből történt. Teendőinkre feladataink felsorolásánál még visszatérek.

Végül a RE közül a szintén igen súlyos következménnyel járó öngyilkossági kísérletek és öngyilkosság alakulásáról azt állapíthatjuk meg, hogy a kritikus 1974-esztendő után lényegesen csökkent előfordulásuk (akkor 35 volt) és bár nem vagyunk elégedettek mostani helyzetünkkel, de a megelőzés érdekében kifejtett munka nem volt hiábavaló.

1976-ban öngyilkos lett 8 fő, kísérletet tett 8 fő,

1977-ben öngyilkos lett 8 fő, kísérletet tett 8 fő,

1978-ban öngyilkos lett 6 fő, kísérletet tett 7 fő.

Lényeges hangsúlyozni azt a körülményt, hogy valamennyi eset előidézője, oka a biológiai problémákon túl az otthoni nehézségekkel, családi konfliktusokkal volt kapcsolatban. Ez azonban nem csökkentheti egy jöttányit sem felelősségünket a megelőzés tennivalóiban.

Itt a megváltozott körülmények, a bánásmód, a durva hangnem felgyorsíthatja az elhatározást. Időben felderített és megismert tényállás ugyanakkor elősegítheti az esemény megelőzését.

Fegyelmi munkánk szilárd alapjaira támaszkodva még nagyobb szervezettséggel, területszerűséggel erősítsük nevelő munkánk hatékonyságát.

Az elmúlt esztendő a fegyelem megszilárdítása tekintetében – ahogyan az előbbi áttekintésünkből is kitűnik – eredményes volt. Igaz, a hadtápvezetés, beleértve a középírányító és intézetszerű vezetést is, következetes és nagy munkát végzett az állomány körében meglévő fogyatékoságok felszámolása, a törvényes rend, a szabályzat szerinti élet érdekében.

E munkából különösen kiemelkedőnek ítéljük meg a Hadtápfőnökség 1978. január 10-én megtartott fegyelmi értekezletét, amely mély elemző munka alapján reális értékelést adta helyzetünknek és határozta meg legfontosabb teendőinket is.

Stadler János vezérőrnagy elvtárs értékelő és feladatállító beszédében sokoldalúan mutatta be helyzetünket, amelyek időszerűségét mi sem bizonyítja jobban, mint egyrészt az elért eredmények, másrészt, hogy ezek a feladatok napjainkban is aktuális teendőket tartalmaznak.

A fegyelmi nevelő munka legfontosabb láncszemként a vezetők politikai-erkölcsi helyzetének javítását, a szocialista tudatformálás fejlesztését, a katonai szakmai felkészültség növelését ragadta meg az értekezlet.

Nagy érdeme volt az értekezletnek, hogy az eredmények elismerése mellett igen őszintén és önkritikusan vette számba hibánkat, a meglévő fogyatékoságokat. Ma sem tudnánk pontosabban körvonalazni azt a felelősséget, amelyről Stadler elvtárs a következőket mondotta: „A vezető hatalma a szocializmus közepette a nép érdekeinek képviselője, amelyet az állami döntések ruháznak személyére. De ennek a hatalomnak és így a nép érdekeinek képviselője minden poszton, minden pozícióban az ott levő vezető személyes magatartásától függ.”¹

Helyes felismerése fegyelmi nevelő munkánknak, hogy a szocialista életmód fejlesztése az egyik leghatékonyabb eszköz az állomány erkölcsi arculatának szilárdításában. Ezen a területen azonban még elég sok értetlenséggel találkozunk. Lassú az elméleti tisztázódás is, sokan az életmód alatt a fogyasztás szerkezetét, mások a szabad időt, megint mások a magánélet szféráját elemzik. Csak lassan terjed az a helyes felfogás, amely az életmód alatt a tevékenység-szerkezetet érti és benne a legfontosabbakat, mint a munkát, a közeletiséget, a művelődést és egyéb létfenntartással együttjáró alaptevékenységet. A szocialista életmód pedig azt jelenti, hogy a fő tevékenységi szférákban a szocializmus eszméi, elvei, követelményei kell, hogy érvényesüljenek. Bár a felsoroltak igen leegyszerűsítve vázolták fel az életmódra vonatkozó kérdéseket, arra mégis alkalmasak, hogy fontos következtetést megfogalmazzunk.

A fegyelmi nevelő munkával szemben támasztott igények ma már megkövetelik, hogy az ember egész személyiségére ható, gondolkodását, magatartását, egész tevékenységét átformáló komplex rendszerből álljon.

¹ A fegyelmi értekezlet anyag. 00295/78. 10. old.

Ebből a felismerésből fakad voltaképp nevelő munkánk, további tennivalóink programja is. Az adott konkrét tevékenységi formák érdekében, a hozzá szükséges fegyelmi mentalitások kiváltása mellett a jövőben nagyobb figyelmet kell fordítanunk az összetevékenységre ható, az ember egész személyiségét befolyásoló rendszabályok, nevelési követelmények kialakítására.

Változatlanul legnagyobb figyelmet továbbra is a szolgálati, a munkafegyelmre kell fordítani, de ennek során is a sokféle összetevőből a munkához való új, szocialista viszony formálást kell előtérbe helyezni.

Tapasztalataink alapján az is igazolódott, hogy a hadtápszolgálatban különösen nagy jelentősége van az anyaggal történő gazdálkodásnak a beszerzéstől, a kiszerezésig a szállításon át a felhasználásig. Ebből a felismerésből kiindulva igen nagy jelentőséggel bír a tulajdonosi szemlélet fejlesztésének lehetősége. Személyesen végzett vizsgálataim is (1974-ben az Ikarusz-ban) arról győzték meg, hogy a munkafegyelem és munkához való új szocialista viszony egyik alapvető kérdése a tulajdonosi érzés fejlettsége. A vizsgálatok során megkérdeztük a dolgozókat, hogyan vélekednek arról a munkatársukról, aki hétvégi házának építéséhez az üzemből különböző anyagokat eltulajdonít. Majd ezt követően megkérdeztük, hogyan vélekednek arról a dolgozóról, aki az öltözőszekrényből munkatársának valamilyen értékét eltulajdonítja. Talán mondanom sem kell, mindkét esetet elítélően minősítették, de még az előbbit hibának, megtévedésnek, az utóbbi súlyos bűnnek, olyannak ítélték meg, amelyet nem lehet megbocsátani.

Persze ez a vélemény nemcsak a tulajdon különböző formái által határozódott meg, de az is nyilvánvaló, hogy az emberek a közönség, az állam tulajdonát közel sem érzik annyira magukénak, mint személyi tulajdonukat. Igaz, és szerencsére ez a kivétel, hogy előfordul olyan is, amikor valaki nem tesz különbséget személyi és az állam tulajdona között, de nem a megóvás, hanem a felhasználás során. Ez azonban már a visszaélés területére tartozik.

A tulajdonosi érzés fejlesztése nagymértékben függ a felvilágosító-nevelő munkától is, de nagy szerepet játszik benne a rendelkezési jogosultság, a felhasználás szakszerűségének, ellenőrzésének közösségi lehetősége, formái. Vajon az elmúlt évek során egyes helyeken az irodák berendezése, átalakítása, az egyes anyagok felhasználása, a szolgálati gépkocsik, egyéb technikai eszközök igénybevétele során eszükbe jutott-e, hogy mindezek a mi pénzünkben, a mi közös tulajdonunkból kerül kifizetésre? Van-e egyértelműbb kifejeződése a kispolgári gondolkodás és magatartás-módnak, mint az előbbi példa, amikor is a felhasználó bár tudja, hogy a közös tulajdon rovására cselekszik, de az ő személyes haszna lényegesen nagyobb, mint egyéni vesztesége a közösből? A magánélet területén tapasztalható kispolgári életvitelnél ez veszélyesebb, mert legtöbbször a korszerűsítés, a szolgálati, hivatali érdekre történő hivatkozás jegyében folyik. Az ilyen magatartás sajnos másokat is megfertőz és az ilyen példákat követik sőt alárendeltjeiktől elvárják. A közös tulajdon védelméért érzett felelősség fejlesztésének, ennek a tulajdonosi érzésnek a fejlesztése hadseregünk egészében és a hadtápszolgálat területén különösen nagy szerepe van. Véleményem szerint ez a munkához való viszony kialakításának elengedhetetlen része. Ugyanakkor az anyagi szolgáltatás területén dolgozókra nagy felelősség is hárul a különböző alkalmakkor és személyektől felmerülő igények megítélése vagy épp elutasítása során.

Fegyelmi nevelő munkánkban igen fontos szerepe van annak, hogy az általunk végzett tevékenység, a hadsereg anyagi ellátása olyan elválaszthatatlan része a mindennapi életnek, hogy az e területen jelentkező mindenféle fennakadás azonnal

reakciókat vált ki a szervezetben és a szolgáltatásban egyaránt és ez újabb cselekvésre ösztönöz. Ez a körülmény nálunk nagymértékben befolyásolja állományunk tevékenységét. A fegyelemsértések jelentős részénél felismerhetjük, hogy az előbb említett folyamat rendszerint akkor okoz zavart, ha a szolgáltatásban dolgozóval szemben jelentkező követelmények szükségességének belátása lényegesen elmarad és konfliktus-situáció jön létre. Ez azoknál akiknek személyisége kevésbé felkészült, olyan cselekvéseket válthat ki, amelyek fegyelemsértésbe torkollanak. El lehet-e ezeket kerülni és mi a megoldás útja?

Természetesen kizárni ezeket a lehetőségeket abszolút értelemben nem, de csökkenteni előfordulásukat lehet, ahogyan erre saját fegyelmi helyzetünk adatai is bizonyításul szolgálnak. A cselekvés normális menete a feladat ismeretéből, annak belátásából és végrehajtásából áll. Ha a belátás hiányzik vagy alacsony szintű, akkor a kényszerítés eszközei, rendszabályai, a kilátásba helyezett vagy fogana-tosított szankciók állnak az irányítás rendelkezésére.

Sajnos arról győződünk meg, hogy több vezető nem rendelkezvén kellő felkészültséggel az emberi tudat rejtelméről nem gondoskodik időben azokról a rendszabályokról, amelyek a fegyelemsértések lehetőségét csökkentenék. Arról van ugyanis szó, hogy egy-egy konkrét esetben az elvárható és ésszerű cselekvések helyett olyan megoldásokhoz folyamodnak emberek esetenként, amelyek saját jól felfogott érdekük ellen is hat. Az emberek tudatvilágában a mindennapi, prakti-kuláris és legfőképp a közvetlen érdekelttség sokszor meghaladja az ész által dik-tált feltételeket. Az önkényes eltávozó legtöbb esetben tisztában van cselekedeté-nek következményével, mégis a közvetlen előny érdekében vállalja azt. Még pon-tosabban elhalasztja a követelmény érdemi mérlegelését és maga is meglepődik amikor arra az esemény után a felelősségrevonás rákészteti.

Mindez azt az igen fontos szabályt szeretné erősíteni és erre ösztönözni a ve-zetőket, hogy a tevékenységi körök kialakítása, a feladatok kijelölése, az életmód az életvitel elrendezése intézeteinkben, alakulatainknál mindig járjon együtt olyan szabályozásokkal, amelyek visszatartják, esetleg megakadályozzák a normálistól történő eltérést. Akkor várható a szabálysértések további csökkenése, ha már az elkövetés folyamatában olyan akadályba ütközik a cselekvő, amelyik leküzdése meghaladja a közvetlen érdek által sugalt érdeket. Egy triviális példával élve – az ajtóra nem azért teszünk zárat, mert azt a betörő nem tudja felnyitni, hanem azért, hogy az erre hajlamot érző a zárba olyan akadályt lásson, amelyik cselekvésében visszatartó erőként lép fel.

A fegyelmi nevelő munka további sikeres végzéséhez nélkülözhetetlen felté-teléről, a jó munkavégzés körülményeinek tudatos fejlesztéséről is szólni kívánok. Közismert igazság, hogy a jól megszervezett munkában kedvező feltételek mellett dolgozók között jóval kevesebb a fegyelemsértő, mint ott, ahol csak a feltételek hiányoznak. Az utóbbi időben néhány helyen azonban torzulás figyelhető meg, pontosabban sorrendet állítanak fel, előbb feltétel és utána a munka. Így a dolgot persze nem is lehet szembeállítani. Minden vezető kötelessége a munka feltételei-nek minél kedvezőbb biztosítása. Vannak azonban határok, amelyekről nem feled-kezhetünk meg. Ha a múlt században építetr raktárban a ma épült és korszerűen berendezett feltételeket akarjuk, akkor irreálisak az igények. A feltételeket az adott viszonyok között lehet reálisan megítélni és nem más helyen meglévőekkel.

Sokféle feltételek közül befejezésül egyről, a munka szervezethezéről kívánok említést tenni. A szolgáltatás egyik sajátossága, hogy bár az ellátás folyamatos, de időben és térben koncentrálódik. Ezzel együttjár az a körülmény, hogy vannak

munkacsúcsok és vannak üres órák, esetleg napok is. Így például egy raktárban más a munka intenzitása szállítási napokon és megint más, amikor nincs szállítás. Egy kórházi osztályon más a leterhelés a betegfelvételkor, megint más a műtéti napokon és ugyancsak más az igénybevétel a hétvégeken. Ezt a ritmusváltozást legtöbb helyen jól érzékelik és a munka szervezésénél messzemenően figyelembe veszik. Vannak azonban olyan helyek is, ahol az „üresjárat” okozza a legtöbb gondot. Ennek kitöltésében sajnos gyakori az olyan megoldás, amely végleteket tartalmaz. Az ismertebbek közül például az a helyzet, amikor „kitalálnak” munkát, hogy elfoglalják az embereket, másutt pedig teljesen felügyelet nélkül maradnak, és ilyenkor bizony legtöbbször fellazul a rend. Általános érvényű tanácsot persze nem lehet adni, de ezeknek az időszakoknak akkor fognak csökkenni a fegyelmésértései, ha a nevelő-felvilágosító munka kiegészül azokkal a rendszabályokkal, amelyekről a fentiekben már szóltunk.

A Központ és Tábori Hadtáp erkölcsi, fegyelmi helyzetét áttekintve nem fedkezhetünk meg arról a körülményről, hogy ennek színvonala végsőfokon az egész hadsereg anyagi ellátásának milyenségét lényegesen befolyásolja. Mint ahogyan az is egyre inkább felismert szükségszerűség, hogy a csapattagozat hadtápszerveivel való átgondolt és szervezett együttműködés tevékenységünkben meghatározó szerepet játszik. Nem egyszerűen arról van szó, hogy a betervezett vételezések, szállítások, tehát az ellátás végrehajtásában a kölcsönös pontosság a szervezethez és a rend előfeltétele, hanem egymás munkájának érdemi segítése a jószándékú észrevételek, jelzések úrján.

Ennek a jó együttműködésnek kiemelkedő színterei voltak a hadtáp szakharcászati gyakorlatok és bemutatók a csapathadtápnál épp úgy, mint a központ-hadtáp gyakorlatai és bemutatói. Kötelességünk a jövőben is e jól bevált és dicséretes törekvéseket tovább fejleszteni „tapasztalatainkat, sikereinket és gondjainkat egyaránt kicserélni, mint ahogyan ezen írás egyik szándéka is a kölcsönös tájékoztatás volt. A magyar közmondás régi bölcséletből fakad: „mindenki saját kárán tanul.” Nem tévedünk azonban, ha ezt tovább fejlesztve állítjuk, hogy napjaink jó szakembere más sikeres tevékenységének tapasztalataiból is merít és a másutt előforduló hibákat saját munkaterületén megpróbálja elkerülni.

A bevezetőben már említettük, most is csak utalni kívánunk arra, hogy fegyelmi helyzetünket kiegyensúlyozottnak tartjuk. A most folyó elemző megítélő munka váltotta ki az írásban szereplő gondolatokat, amelyekkel a hadtápszolgálatban dolgozók fegyelmi-nevelő munkáját kívántam elősegíteni.